

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 112/26

2026 m. liepos 16 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimai bylose *Sociedad Civil Catalana* | C-523/24 ir *Associació Catalana de Víctimes de Víctimes de Organitzacions terrorisme (ACVOT)* | C-666/24

Pagal Sąjungos teisę nedraudžiamas Ispanijos amnestijos įstatymas dėl padėties Katalonijoje normalizavimo

Amnestijos įstatymo priėmimas ir taikymas priklauso valstybių narių kompetencijai, todėl Teisingumo Teismo kontrolė apsiriboja sisteminio pobūdžio teisminės apsaugos problemų nustatymu ir tokių konkrečiai paveiktų Sąjungos teisės nuostatų, kaip Direktyva dėl kovos su terorizmu ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūra, veiksmingumo užtikrinimo vertinimu

Ispanijos Audito rūmai ir Nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą, siekdami išsiaiškinti, ar 2024 m. birželio mėn. priimtas Ispanijos amnestijos įstatymas, susijęs su veiksmais, atliktais Katalonijos nepriklausomybės proceso aplinkybėmis, atitinka Sąjungos teisę. Savo sprendimuose Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendė, kad Sąjungos teisė nedraudžia šio Amnestijos įstatymo. Juo siekiama sumažinti institucinę ir politinę įtampą ir sudaryti palankesnes sąlygas susitaikymo scenarijui:

- reikalaujant, kad nacionaliniai teismai priimtų sprendimą dėl atsakomybės panaikinimo ne vėliau kaip per du mėnesius, neįvertinę kaltę paneigiančių pagrindų ir įrodymų ir neišklause visų proceso šalių, ir

- numatant, kad nebus keliamos baudžiamosios bylos dėl teroristinių nusikaltimų, padarytų tik konkretaus judėjimo už Katalonijos nepriklausomybę aplinkybėmis, išskyrus veiksmus, kuriais buvo padaryti tyčiniai sunkūs žmogaus teisių pažeidimai.

Dėl procesinių nuostatų, kurias toks Amnestijos įstatymas įtvirtino srityje, priklausančioje valstybių narių kompetencijai, Teisingumo Teismas patikslino, kad jo kontrolė apsiriboja tokio masto problemomis, kurios turi sisteminį pobūdį ir gali pakenkti tinkamam nacionalinės teismų sistemos veikimui. Vis dėlto, Teisingumo Teismo nuomone, Ispanijos amnestijos įstatymo procesinės nuostatos negali kelti tokių problemų.

Šis įstatymas taip pat nepažeidžia kovos su terorizmu direktyvos veiksmingumo, nes, atsižvelgiant į jo tikslus, jame tik *a posteriori* numatytas baudžiamojo persekiojimo už teroristinius nusikaltimus, padarytus konkrečiomis judėjimo už Katalonijos nepriklausomybę aplinkybėmis, nebuvimas.

Vis dėlto Teisingumo Teismas pabrėžė, kad minėtas Amnestijos įstatymas neturi panaikinti prejudicinio sprendimo praktinės reikšmės. Taip būtų tuo atveju, jeigu maksimalus dviejų mėnesių terminas, per kurį nacionaliniai teismai privalo priimti sprendimą dėl pasibaigusios atsakomybės ir panaikinti jau pritaikytas laikinas apsaugos priemones, turėtų būti taikomas net ir tuo atveju, kai Teisingumo Teismui pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nesuteikiant galimybės palaukti, kol jis priims savo sprendimą. Jeigu paaiškėtų, kad nagrinėjamo Amnestijos įstatymo nuostatos turi tokį poveikį, jos turėtų būti atmestos.

2024 m. birželio 10 d. Ispanijos parlamentas priėmė Amnestijos įstatymą, kuriuo siekiama institucinės, politinės ir socialinės padėties normalizavimo Katalonijoje¹. Juo suteikiama amnestija veikoms, už kurias kyla baudžiamoji, administracinė ar su

viešosiomis lėšomis susijusi atsakomybė, padarytoms per 2017 m. spalio 1 d. vykusį neteisėtą Katalonijos apsisprendimo referendumą, taip pat veikoms, padarytoms siekiant Katalonijos nepriklausomybės.

2025 m. birželio 26 d. Ispanijos Konstitucinis Teismas sprendimu pripažino šį įstatymą atitinkančiu Ispanijos Konstituciją, išskyrus dvi nuostatas.

Tačiau Ispanijos Audito rūmai ir Centrinis teismas abejoja, ar Amnestijos įstatymas suderinamas su Sąjungos teise, todėl kreipėsi į Teisingumo Teismą su prejudiciniais klausimais.

Byla „Sociedad Civil Catalana“ (C-523/24)

Ispanijos Audito rūmai turi priimti sprendimą dėl atsakomybės ieškinių prieš kelis asmenis, atsakingus už viešųjų lėšų tvarkymą ir kaltinamų padarius žalą Katalonijos autonominės bendruomenės viešajam turtui. Ši žala pasireiškė išlaidomis, patirtomis rengiant referendumą, taip pat propaguojant Katalonijos nepriklausomybę tarptautiniu mastu 2011–2017 m.

Ispanijos Audito rūmai norėtų sužinoti, pirma, **ar atsakomybės už šią žalą panaikinimas gali pakenkti Sąjungos finansiniams interesams. Į šiuos klausimus Teisingumo Teismas atsakė neigiamai.** Iš tiesų galimas poveikis Sąjungos biudžetui negali atsirasti vien dėl žalos nacionaliniam biudžetui, motyvuojant tuo, kad tai gali turėti įtakos atitinkamos valstybės narės įnašui į Sąjungos biudžetą. Visų pirma negalima konstatuoti, kad pažeidžiami Sąjungos finansiniai interesai vien dėl to, kad dėl dalies nacionalinės teritorijos atsisakymo gali sumažėti bendrosios nacionalinės pajamos.

Antra, Ispanijos Audito rūmai kelia klausimą **dėl Amnestijos įstatymo suderinamumo su ESS numatyta bendrąja valstybių narių pareiga** nustatyti būtinas teisių gynimo priemones, **užtikrinančias veiksmingą teisminę apsaugą** Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse².

Savo sprendime **Teisingumo Teismas patikslina, kad srityje, kuri priklauso valstybių narių kompetencijai, jo kontrolė apsiriboja tokio masto problemomis, kurios turi sisteminį pobūdį ir gali pakenkti tinkamam nacionalinės teismų sistemos veikimui srityse, kurioms taikoma Sąjungos teisė.**

Atsižvelgiant į tai, pareiga užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą neprieštarauja procesinėms nuostatomis, kurios tik konkrečiai apibrėžtoje Amnestijos įstatymo taikymo srityje įpareigoja nacionalinius teismus priimti sprendimą dėl atsakomybės panaikinimo per ne ilgesnį kaip dviejų mėnesių terminą, nevertinant kaltę paneigiančių aplinkybių ir įrodymų, taip pat neišklausius visų proceso šalių. **Teisingumo Teismo nuomone, tokios nuostatos negali sukelti tokių didelių problemų, kurios įgytų sisteminį pobūdį, galintį pakenkti tinkamam nacionalinės teismų sistemos veikimui srityse, kurioms taikoma Sąjungos teisė.**

Trečia, Ispanijos Audito rūmai abejoja, ar Amnestijos įstatymas **suderinamas su prejudicinio klausimo procedūra Teisingumo Teisme.**

Savo sprendime Teisingumo Teismas pažymi, kad **Ispanijos amnestijos įstatymas galėtų panaikinti prejudicinio klausimo nagrinėjimo procedūros praktinę reikšmę.** Taip būtų tuo atveju, jeigu **nacionaliniams teismams** nustatytas **dviejų mėnesių terminas priimti sprendimą** dėl pasibaigusios atsakomybės ir panaikinti jau pritaikytas **laikinosios apsaugos priemones** būtų taikomas net ir tada, kai **Teisingumo Teismui pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, o jis dar nėra jo priėmęs.**

Vis dėlto Teisingumo Teisme Ispanijos vyriausybė teigė, kad amnestijos įstatymą galima aiškinti taip, kad jis atitiktų Sąjungos teisę, t. y. kad procedūra gali būti sustabdyta, o laikinosios apsaugos priemonės taikomos tiek, kiek būtina, siekiant užtikrinti veiksmingą Teisingumo Teismo atsakymo poveikį.

Byla „ACVOT“ (C-666/24)

Atsakydamas į Ispanijos centrinio teismo iškeltus klausimus Teisingumo Teismas pirmiausia primena, kad kovos su terorizmu direktyva³ įpareigoja valstybes nares, pirma, teroristiniais tikslais padarytas kelias veikas laikyti teroristiniais nusikaltimais, antra, bausti už nusikaltimus, susijusius su teroristine grupe ar teroristine veikla, taip pat už bendrininkavimą vykdant šiuos nusikaltimus, kurstymą ir kėsinimąsi juos įvykdyti, ir, trečia, numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias baudžiamąsias sankcijas, kurios būtų griežtesnės, nei numatytos nacionalinėje teisėje, nesant teroristinio

ketinimo.

Kita vertus, teisingumo Teismas pažymi, kad nėra jokios konkrečios nuostatos dėl nacionalinių baudžiamosios atsakomybės panaikinimo mechanizmų, kaip antai amnestijos, todėl joje nėra aiškiai nustatytos tokių mechanizmų ribos. Tačiau tokios amnestijos, kokia numatyta Amnestijos įstatyme, taikymas lemia, kad už veikas, kurios gali būti kvalifikuojamos kaip terorizmas ir patenka į minėto įstatymo taikymo sritį, Ispanijoje nebegali būti persekiojama. Tai yra veikos, kurios buvo padarytos nuo 2011 m. lapkričio 1 d. iki 2023 m. lapkričio 13 d. konkrečiomis judėjimo už Katalonijos nepriklausomybę aplinkybėmis.

Vis dėlto Teisingumo Teismo nuomone, **Ispanijos amnestijos įstatymas nepažeidžia kovos su terorizmu direktyvos praktinio poveikio**. Iš tiesų siekiant šio įstatymo tikslų – sumažinti institucines ir politines įtampas bei sudaryti palankias sąlygas susitaikymui – šis įstatymas apsiriboja tuo, kad numato *a posteriori* baudžiamojo persekiojimo netaikymą už teroristinius nusikaltimus, padarytus tik konkrečiomis judėjimo už Katalonijos nepriklausomybę aplinkybėmis, kartu į amnestijos sritį neįtraukiant veikų, kuriomis buvo padaryti tyčiniai sunkūs žmogaus teisių pažeidimai.

Konkrečias veikas, kurioms amnestija netaikoma, turi nustatyti kompetentingi teismai.

Šiuo aspektu Teisingumo Teismas pažymi, kad **abstrakti veikų, kurioms taikoma ši amnestijos išimtis, apibrėžtis**, ypač tai, kad Amnestijos įstatyme nėra nei išsamiai nurodytas tikslus visų šių veikų pobūdis, nei nustatyta joms taikytina sunkumo riba, **nepažeidžia teisinio tikrumo principo reikalavimų**. Iš tiesų teisėkūros metodas, kai vietoj išsamių sąrašų naudojamos abstrakčios formuluotės ar bendrosios kategorijos, atitinka šį principą, jeigu šių formuluočių ir kategorijų aiškinimas yra pagrįstai nuspėjamas. Nagrinėjama išimties nuostata paremta tokiomis baudžiamosios teisės sąvokomis, kaip tyčia, priežastinis ryšys ir žmogaus teisių pažeidimo sunkumas, kurios kompetentingiems teismams neturėtų kelti taikymo sunkumų, prireikus sprendžiant, ar tam tikrai veikai taikytina amnestija, ar ne.

Be to, Teisingumo Teismas pabrėžia, kad **Ispanijos amnestijos įstatymas atitinka vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principus**, nes, atsižvelgiant į jo aiškiai nurodytą tikslą skatinti politinį susitaikymą tik konkrečiomis politinio judėjimo aplinkybėmis, tokiomis aplinkybėmis padaryti nusikaltimai ir nusikaltimai, padaryti kitokiomis aplinkybėmis, negali būti laikomi panašiomis situacijomis.

Galiausiai, atsižvelgiant į tai, kad **Ispanijos amnestijos įstatymas** nepažeidžia direktyvos veiksmingumo, siejant ją su teisinio tikrumo, vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principais, Teisingumo Teismas daro išvadą, kad šis įstatymas taip pat **nepažeidžia nei viršenybės principo**, pagal kurį visos valstybių narių institucijos privalo užtikrinti visapusišką Sąjungos normų taikymą, **nei lojalaus bendradarbiavimo principo**, kuris įpareigoja valstybes nares pirmiausia susilaikyti nuo bet kokių priemonių, galinčių pakenkti Sąjungos tikslų įgyvendinimui.

PRIMINIMAS: Kreipimaisi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo valstybių narių teismams, nagrinėjantiems juose iškeltas bylas, suteikia galimybę pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas sprendimų tekstas ir prireikus jų santraukos ([C-523/24](#) ir [C-666/24](#)) paskelbimo dieną prieinami interneto svetainėje CURIA.

Kontaktinis asmuo: Stefaan Van der Jeught ☎ (+ 352) 4303 2170.

Sprendimo paskelbimo posėdžio vaizdai prieinami „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

Likite su mumis!

¹ Tik PS versijai ispanų kalba: [*Ley Orgánica 1/2024, de 10 de junio, de amnistía para la normalización institucional, política y social en Cataluña*](#) (BOE Nr. 141, 2024 m. birželio 11 d., p. 67764).

² Veiksmingos teisinės gynybos principas, įtvirtintas bendrojoje Sąjungos pirminės teisės nuostatoje: ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa.

³ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos [*direktyva \(ES\) 2017/541*](#) dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR.